

Секція 8. Світова і регіональні економічні інтеграції

МАРКОВИЧ І.Б.

к.е.н., доцент

кафедри економіки та фінансів

Тернопільського національного

технічного університету імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

РЕГІОНАЛЬНІ УТВОРЕННЯ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Важливість та наростання впливовості інтеграційних міждержавних утворень на напрям розвитку світової економіки є беззаперечною ознакою сучасного етапу глобалізації. До інтеграційних процесів залучені сьогодні майже усі країни, причому різних рівнів розвитку. Мабуть найінтенсивнішою інтеграцією характеризується Європейський Союз, у зв'язку з чим багато інших держав намагаються використовувати ті інструменти взаємодій, які засвідчили свою ефективність саме в цьому інтеграційному утворенні.

Поширення різноманітних форм, перш за все, торговельних угод, змінюють риси світової торговельної системи. У зв'язку з цим характер та зв'язки між регіональними інтеграційними утвореннями та багато суб'єктною торговельною системою знаходяться в полі дискусії як економістів, так і урядовців.

Що стосується України, найбільш тісна співпраця у зовнішньоекономічній діяльності характерна для взаємин із Європейським Союзом.

За 9 місяців 2015 року загальна вартість українського експорту товарів склала 25,5 млрд. євро, що менше порівняно з відповідним

періодом 2014 року на 32,7%. Імпорт товарів до України також суттєво скоротився (на 33,6%) та склав 24,9 млрд. євро. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами було негативним – мінус 0,6 млрд. євро.

За вказаний період країни ЄС експортували товарів на загальну суму 1331,4 млрд. євро, що на 6,2% більше проти минулорічного періоду та більш, ніж у 50 разів перевищує експорт з України. Імпорт зріс на 2,2% та склав 1294,9 млрд. євро. Сальдо зовнішньої торгівлі – позитивне (36,5 млрд. євро). Понад 60% загального експорту товарів за межі Євросоюзу здійснюють 4 країни: Німеччина (28,4%), Великобританія (12,8%), Італія та Франція (по 10,4%). У структурі імпорту найбільша частка у Німеччини (18,9%), Великобританії (15,1%) та Нідерландів (14,3%) [1].

У тісному взаємозв'язку перебувають показники інтенсивності інтеграційних взаємодій держави та показники концентрації експорту та імпорту.

Індекс концентрації розраховується за наступною формулою:

$$X_j = \sum_{i=1}^n x_{ij}, \text{ де} \quad (1)$$

X_j – індекс концентрації j – ї держави

x_{ij} - обсяг експорту країни j товару i

n – кількість товарних груп (SITC Revision 3 at 3-digit group level)

Чим ближче значення індексу концентрації до 0, тим більшою мірою спостерігається «розпорощення» експорту між різними товарними групами.

Індекс диверсифікації – це індекс відхилення товарної структури експорту країни від структури світового експорту, який розраховується за наступною формулою:

$$S_j = \frac{\sum_i |h_{ij} - h_i|}{2}, \text{ де} \quad (2)$$

h_{ij} – частка продукції i в загальному експорті країни j ;

h_i – частка продукції i в світовому експорті.

Хоча індекс i характеризує кількісну відмінність товарної структури експорту країни від структури світового чи регіонального експорту, але на його підставі не можна засвідчувати, що структура експорту однієї країни краща або гірша за іншу.

Значення індексу розміщують у межах:

– значення індексу наближене до 1 – структура експорту країни не відрізняється від світової або тієї, з якою порівнюється.

– значення індексу наближене до 0 – структура експорту країни дуже відрізняється від світової або тієї, з якою порівнюється.

Що стосується України, дані коефіцієнт концентрації є доволі стабільним за період 1995-2014 рр., чого не можна сказати про коефіцієнт диверсифікації (рис.1).

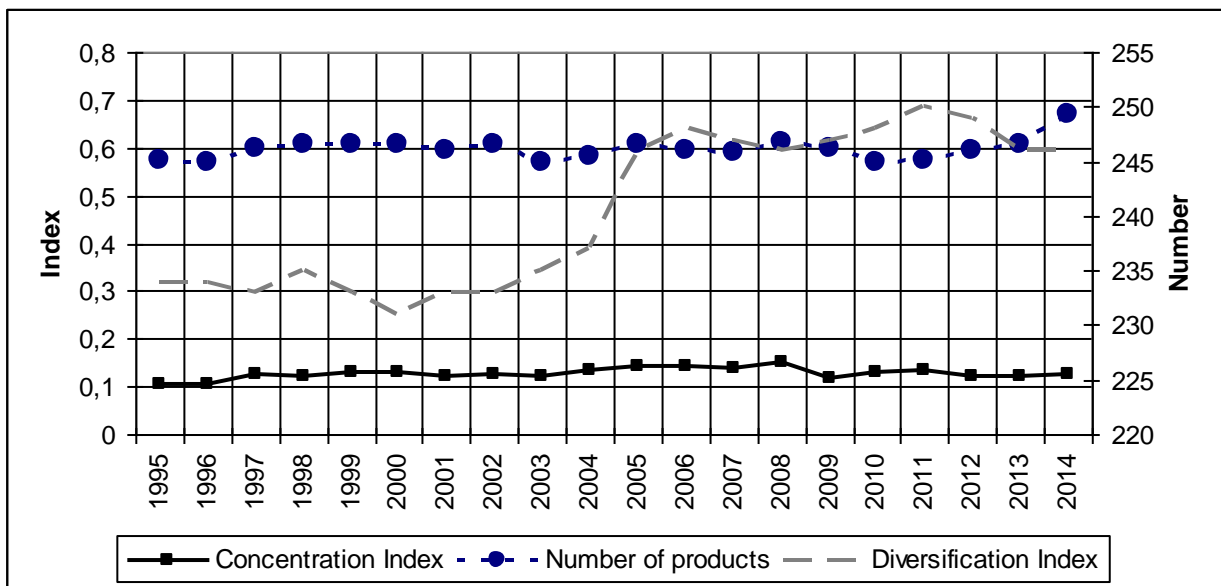


Рис.1 Динаміка індексів концентрації та диверсифікації експорту України

Джерело: побудовано автором на основі даних Баз даних UNCTAD

[2]

Отже, структура експорту України значно відрізняється від світової, що в цілому свідчить про стійкі національні особливості формування експортного «кошику».

Список використаної літератури

1. Основні показники міжнародної торгівлі України та Євросоюзу у січні-вересні 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/osnovni-pokaznyky-mizhnarodnoyi-torgivli-ukrayiny-ta-yevrosoyuzu-u-sichni-veresni-2015>
2. UnctadStat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org>